

Másnak lesz jó, ha itt vásárolsz

szöveg: Elek Lenke, fotó: Sebestyén László

Milyen a charity, ha magyar? Látszólag turkálóknak tűnnek, és a használt ruhák árszintje is hasonló, mégis alapvetően különböznek azoktól. Néhány éve nyíltak meg az első hazai adományboltok Budapesten, a külföldi charity üzletek mintájára. Itt mindenkitől átveszik a forgalomképesnek ítélt, számára fölösleges könyveket, háztartási eszközöket, ruhákat, játékokat, amelyeket olcsón árusítanak, és a bevételből különböző szervezeteket, célokat támogatnak.

Ma számos budapesti háztartás tárgyak fogságában fuldoklik, tinédzserek tucat-szám vásárolnak értelmetlenül nadrágokat, szoknyákat meg felsőket – ahogyan ma összefoglaló néven hívják a trikókat, ingeket, blúzokat, pulóvereket, mellényeket, kardigánokat, bolerókat – többnyire impulzív módon. Azaz a lánynak (fiúnak) esze ágában sem volt bármit is venni, de, mondjuk, volt tíz perce a megbeszélte randevűig, benézett egy boltba, megtetszett neki valami, és „hirtelen felindulásból” megvette.

Tárgyak fogságában élünk

A pazarlás a fogyasztói társadalom éltető ereje, ám erősen környezetszennyező, rossz szokás. Minden félévben (sőt újabban negyedévenként) új kollekcióval rukkolni elő a világmárkák, ha nem így tennének, tönkremenne a ruházati ipar, meg a kereskedők is – állítják.

Sokan arra (is) költik a sokszor nehezen megkeresett pénzüket, amire semmi szükségük nincs. A tárgyak meg évről-évre halmozódnak a szekrényben, dobozban, zsákban, ládában.

Egyes bevásárlóközpontok, hipermarketek előterében el szoktak helyezni nagy tartályokat, amelyekbe bepakolhatjuk a fölös ruhát – ha már úgyis arra járunk. De ezeket persze illik kimosni, szortírozni, mindig magunkkal hurcolni a kocsí csomagtartójában, hogy amikor éppen a nagybevásárlást intézzük, nálunk legyen a másnak szánt pakk.

Az adományboltba is el kell vinni a holmit. Ez kétségteljesen probléma, hiszen akadnak olyan lomtalanítás előtt álló háztartások, ahonnan zsák- és konténerszámba lehetne mit elszállítani és értékesíteni, a hálószoba-garnitúrától könyvtáráig, a fölös vázától, hamutartótól és a külföldről hozott szuvenír figuráig. De erre már nem mindig futja a többnyire civil kezdeményezések költségvetéséből. Hiszen a fuvar drága, nincs arra stáb, hogy a holmikért eljőjenek és lecipeljék a lift nélküli ház ötödik emeletéről. (Ha csak valaki fel nem ajánlja – adomány helyett –, hogy segít szállítani, van erre is példa.) Legtöbbször a kuka mellett végzik ezek a nylonzsákok, hőszigetben, esőben, fagyban, sárban. A kimosással, a tisztítással nem akar bajlódni senki – egy blézer, egy zakó kitisztíttatása manapság 1500 forintba kerül!

Már szövetségük is van

Ma már számos adománybolt nyílt Budapesten, és vidéken is majdnem annyi, körülbelül félszáz ilyen célú üzlet nyit ki minden nap. Jómagam háromba szok-

tam bekukkantani, ha éppen arra járok, a Budafoki úton, a Gogol utcában és a Dohány utcában böngészek régi újságokat, könyveket, kacérokodom retro cuccokkal. A „kezdő” vásárlók olykor még összekeverik ezeket a „sima” turkálókkal, a kiműveltebbek vintage boltoknak nézik, pedig „csupán” jótékonyági célúak.

Ahány bolt, annyiféle cél, és annyiféle szervezet áll mögötte. A Kórházi Önkéntes Szolgálat Alapítvány hozta létre az elsőt a fővárosban. A Közösségi Szociális Szövetkezet – a KÖSZSZ – oly módon is közvetlenül támogatja az arra rászorulókat, hogy tartósan munkanélküli embereket foglalkoztat az általa működtetett boltban.

Tavaly júliusban alakult meg az Adományboltok Országos Szövetsége (ADSZ), tíz szervezet tizenkilenc üzletének részvételével, ahol a hálózati szerveződést, és az ADSZ megalakításának folyamatát az OFA – Országos Foglalkoztatási Közhatalmú Nonprofit Kft. – KoopeRáció+ projekt szakmai segítségnyújtással támogatta.

Az alakuló közgyűlés szerint az adománybolt egy olyan társadalmi vállalkozás, melyet bejegyzett alapítvány, egyesület, nonprofit társaság, szociális szövetkezet működtet, saját alapító okiratában megfogalmazott társadalmi cél érdekében, nonprofit jelleggel. Működése nyilvános. Árukészlete nagy részét felajánlott adományok képezik.

Az ADSZ a szövetséget alkotó, ahhoz csatlakozó adományboltok és közösségi vállalkozások önkéntesen létrehozott társadalmi szervezete. Célja az ilyen típusú boltok kultúrájának terjesztése, létrejöttük támogatása, érdekképviselőjük ellátása. Ahogyan azt *Németh Lászlótól*, a szövet-

ség elnökétől megtudtam, a tagság egyfajta szakmai közösséghez való tartozást jelent, érdekvédelmet, önkéntes akkreditációval minőségi védjegy nyújtását. Kedvezményes adó- és járulékfizetés elérésén fáradoznak.

Mint hangsúlyozta, az adományboltok alapvetően három funkciót teljesítenek: új munkahelyeket hoznak létre hátrányos helyzetű emberek számára, olcsó beszerzési lehetőséget nyújtanak a szegénységben élőknek, és hozzájárulnak a környezeti fenntarthatóságához.

Akkor a Gellértnél!

A Szabad Iskolákért Alapítvány (SZIA) égisze alatt üzemel a Budafoki úti üzlet, közel a Gellért térhez. Bevételeikkel az alapítvány misszióját támogatják, amelynek jelszavai a kooperatív tanulás, a differenciálás, a hátrányos helyzetű gyermekek segítése, a személyközpontú nevelés elterjesztése a hazai pedagógiai gyakorlatban. Olyan adományokat is gyűjtene, amelyek az oktatással, neveléssel, művészetekkel, kultúrával kapcsolatosak.

A bájos, nagyon népszerű helyen vásárolhatók könyvek, játékok, festmények is. A SZIA plusz keretében fiatal iparművészek alkotásait árúsítják. Ott jártamkor éppen vásár zajlott, sokan voltak: kétszáz forintért lehetett rábukkanni hibátlan, alig használt, márkás ruhákra, cipőkre. Két svéd hölgy válogatott mellettem, el sem akarták hinni, hogy darabja egy euróba sem kerül ezeknek a jópofa, vintage színvonalú holmiknak. Amint a munkatársaktól megtudtam, már eleve kiválogatják a kapott adomány-csomagokat és csak a jobb darabok kerülnek a polcokra, vállfákra. De amelyek nem forgalomképesek, azok is gazdára találnak, a hajléktalanok és menekültek örülnek neki.

A probléma a fuvar szokott lenni: nagyon sok lakásban állnak felhalmozva a fölös cuccok, de gyakran nincs, aki vállalja, hogy elszállítsa ezeket az üzletekbe, bár ezt is meg lehet olykor, némi jóindulattal, oldani. A bútorok fuvarozása, tárolása már bonyolultabb eset, pedig arra is van kereslet.

De létezik Magyarországon a fent ismertetett folyamat fordítottja is. A jelentős árbevételű produkáló hazai turkálópiac árualapjának jó részét eredeti „hazájában” jótékonyági céllal gyűjtötték össze. Így történhet meg, hogy külföldi, tipikus charity árut lehet Magyarországon kapni, csak éppen nem jótékonyági célra fordítják a bevételt. A nagykereskedők behozzák a holmikat szinte ingyen, válogatják, úgyahogy fertőtlenítik, majd üzletláncikaikban saját zsebre, jó pénzért árusítják.

Külön regényt megérne, hogy mondjuk, a németországi idősoththonok ápolójainak holmijai milyen úton-módon jutnak el budapesti turkálóba. Ha figyelmesebben megnézzük az árut, még a nemrég elhunyt idős hölgy nevét is megtudjuk egy kis beragasztott anyagdarabról a hálóing nyakánál... ●

Üdvhadsereg és remake

Külföldön a legtöbb adománybolt vallási alapon működik, ilyen például a stockholmi Stadsmissionen, amely az 1800-as évek közepe óta szolgál. A használt holmik eladásából finanszírozzák a hajléktalanok ellátását. Az eladók sokszor olyan emberek, akik másutt nem kaphatnának munkát, előfordul, hogy enyhén értelmi sérültek is dolgoznak egy-egy helyen, akiket ép társaik segítenek. A fiatalok nagyon szeretnek ezekben a boltokban vásárolni, sőt fiatal designerek létrehoztak egy saját márkát is, ennek neve Remake: újrakészítést jelent. A régi holmikból állítanak elő divatos, új kiegészítőket, ruhaféléket. A patinás egyesület tagjai házhoz jönnek, ha bútort vagy hagyatékot kell felszámolni, és mindenki jó szívet engedi be őket a lakásába. A Myrorna egyesület a svéd Üdvhadsereg second hand részlege, és ugyanolyan elven alapszik, mint a Stadsmissionen. Az Emmaus a harmadik világ országait, főleg a régi gyarmatokat segíti. Mind a három egyesület egyre népszerűbb, mert nemes, ugyanakkor környezetvédő a tevékenysége. A fent említett Myrorna együtt működik a tekintélyes Bukowski aukciós házzal, hogy a valóban értékes régi tárgyakért minél nagyobb árat sikerüljön elérniük a rászorulóknak érdekében. A kikiáltási ár olykor több ezer svéd korona.